

A. Afanasieva-DeMaggio,
Attorney-at-Law, LLM University of Chicago

CHILDREN'S RIGHT TO BREASTFEEDING: REGULATION OF CHILDREN'S RIGHT TO BREASTFEEDING IN UKRAINE IN THE LIGHT OF HEALTHY CHILDREN'S NUTRITION INTERNATIONAL STANDARDS

As Ancient Greeks had it, I am what I eat. Did you know that this applies to baby foods as well? Infant nutrition sends a strong message to the child's present and future health and lifestyle, and this is why exclusive breastfeeding until the age of 6 months, and further breastfeeding until the age of 2 years with gradual introduction of the solid foods, is essential for normal child growth and development. When mothers tackle the issues of low milk supply, lack of time to feed, social restraints on feeding, or the baby's inability to latch properly, the many doctors in Ukraine are happy to offer formula before the age of 6 months, or suggest buying the baby foods the marketing of which violate the International Code of Marketing of Breastmilk Substitutes. However, the EU and U.S. communities most of the issues related to breastfeeding are easily dealt with the help of training, education, and a little bit of effort on the part of breastfeeding specialists, doulas, lactation consultants, and specially trained hospital nurses in the delivery rooms. In most cases, breastfeeding problems can be solved. On the other hand, in very rare cases the mothers are really not able to make it due to medical problems. If breastfeeding is so easy to fit to the mothers' expectation, why do not many even make it until 6 months in Ukraine?

The article answers this question by reinstating the need of governmental regulation of breastfeeding and of marketing of breastmilk substitutes, and hence raising the awareness of Ukrainian population on the utmost importance of breastfeeding, and potential hazards of formula feeding. It

also provides a number of specific programs and laws that can be adopted by the government of Ukraine to protect, promote, and support breastfeeding in Ukraine.

Breastfeeding v. Artificial Feeding: the Facts that Moms in Ukraine Might Not Know

There are plenty of health advantages of breastfeeding [1, p. 1].

Mother's milk is the ideal nutrition for a baby," explains Valentyna Misnyk, leading research officer of the Department of Nutrition of Young Children at the Institute of Pediatrics, Obstetrics and Gynecology of the Academy of Medical Sciences of Ukraine (further – "IPOG AMSU"). "It is perfectly balanced in proteins, fats, carbohydrates, vitamins and minerals; it also contains various protective factors and biologically active substances. It is the best source of energy. In addition, the process of breast-feeding itself has positive impact on child's health and psychological and emotional development" [2, p. 1–3].

Both mothers and children benefit from breast milk. Breast milk contains antibodies that protect infants from bacteria and viruses. Infants who are exclusively breastfed tend to need fewer health care visits, prescriptions and hospitalizations resulting in a lower total medical care cost compared to never-breastfed infants. Breastfeeding also provides long-term preventative effects for the mother, including an earlier return to pre-pregnancy weight and a reduced risk of pre-menopausal breast cancer and osteoporosis [3, p. 1].

On the contrary, pursuant to INFACT Canada/IBFAN North America, there are numerous risks of formula feeding for ba-

bies, which include the increased risk of, inter alia, asthma, allergy, acute respiratory disease, altered occlusion, infection from contaminated formula, nutrient deficiencies, childhood cancers, chronic diseases, diabetes, cardiovascular disease, obesity, gastrointestinal infections, mortality, otitis media and ear infection, side effects of environmental contaminants. Besides, mothers who formula feed are proven to be at a higher risk of, among others, breast cancer, overweight, ovarian cancer and endometrial cancer, osteoporosis, rheumatoid arthritis, anxiety, and maternal diabetes [4, p. 1].

Despite the above, formula feeding is easier to use. No one needs to eat healthy keeping a diet and avoiding certain range of foods, there are no mastitis risks or other breast disease, and it is time- (note, not money-) efficient. Unfortunately, it is often easier for a breastfeeding working mom to go back to her career track and buy formula for her child, because breastfeeding is tough. It requires time. It requires patience, sense of safety and awareness. Above all, it requires social support, encouragement and understanding.

To ensure health of a human being, the World Health Organization recommends “exclusive breastfeeding for the first six months of life”, the introduction of local, nutrient rich complementary foods thereafter “with continued breastfeeding to two years of age or beyond”. [5, p. 2]. According to the United Nations Children’s Fund (further – “UNICEF”), and the Ministry of Health of Ukraine should receive breast milk exclusively until the age of 6 months [6, p. 1].

Governmental Guarantees of Children’s Health in Ukraine: the Duty of Care

Pursuant to Article 2 of the Law of Ukraine On the Protection of Childhood, the legislation on the protection of the childhood is based on the Constitution of Ukraine, the UN Convention on the Rights of the Child, international treaties, adopted by the Parliament of Ukraine as legally enforceable, the pertaining Law, and other legal acts, which regulate social relations in this sphere [7, p. 1].

Article 3 the Constitution of Ukraine proclaims the right to life and health, honor and dignity, immunity and security to be the highest social values in the country. It further states that the government is responsible for these rights and freedoms, enforcement thereof, the rights and freedoms, being the main governmental responsibility [8, p. 4]. This means that the government of Ukraine is liable for the health and lifespan of its citizens.

At the same time, there is no dispute about the fact that the health of every citizen depends on her lifestyle choices. However, before such a citizen is physically and mentally able to make the lifestyle choices for themselves, it would be no exaggeration to state that her health is a hundred percent dependent on the nurturer, the one who provides her with nutrition in the first several years of her life. This fact is reinforced by the following provisions of the Family Code of Ukraine: (i) paragraph 2 of Article 14, which says that the parents or legal guardians make sure that the rights of the child are duly executed; (ii) paragraph 2 of Article 150, which confirms that parents have a duty of care for the health, physical, spiritual, and moral development of the child; and (iii) Article 180, which lays the duty of care on the parents for the child’s support [9, p. 3].

So how do parents know what is best for the health of their children? Far from every parent in Ukraine has access to the Internet to check what the standard global requirements for breastfeeding are, and what the major health organizations point out as the benefits of breastfeeding.

Even in the case of the availability of Internet connection in the family, the parent might not always have time, or put enough effort to check on those requirements. In the modern world, we sometimes tend to trust the healthcare professionals more than we trust our gut instinct. Hence, if the pediatrician prescribes artificial baby foods at 3 months to your infant, or if the doctor claims that you have milk supply problems, or that your child does not get enough, while the infant is in the fifty-growth percentile, an

average mother goes ahead, and buys the artificial food, or formula, instead of applying one of the many methods to increase her milk supply just because breastmilk is the most healthy food for her infant.

It's impossible to overestimate the importance of the two questions posed:

(i) How can the parent, and especially a new mother, be aware of the perks of breastfeeding her child, and

(ii) What does the government's duty of care entail?

The answer to both of them lies within one sentence: The government has to enforce its duty of care for the children's health by adopting and implementing the programs, including awareness programs, outlining international standards of breastfeeding, the legislative basis for the regulation of breastfeeding in Ukraine.

Hence, Ukrainian government can, and should take an active role in assisting mothers in their breastfeeding efforts, as opposed to creating more social obstacles for them. What is the basis for the government to change its attitude to breastfeeding moms, and start acting to encourage higher breastfeeding patterns? Such governmental action should be taken as a direct enforcement of the Articles 3 and 49 of Ukrainian Constitution, the 12 Principles For Successful Breastfeeding, detailed above, and the healthcare legislation of Ukraine.

Breastfeeding Laws in Ukraine: Reality

The primary obligation of the Ukrainian government is to formulate, implement, monitor and evaluate national policy on infant feeding [10, p. 23].

Overall, current laws in Ukraine are not responsive to the needs of breastfeeding moms. There are few governmental regulations, and no guidelines for breastfeeding, making it difficult for breastfeeding moms to keep it up after return to the workforce, or study environment, not to mention allowing them to exclusively breastfeed their children up to the age of 6 months, and until the age of 2 years after having introduced the solid foods. The regulation effective at this moment in Ukraine is the Resolution of the Ministers of Cabi-

net of Ukraine (2006), № 1849 on the approval of the State program "Reproductive Health, 2006-2015", which affirms the necessity to increase to 60% the percentage of children who are exclusively breastfed for six months. However, needless to say, there has been no enforcement strategy or mechanism elaborated to implement the provisions of this resolution into real life in Ukraine. Hence, Ukraine has no legal framework for ensuring the increase of breastfeeding rates in the country.

The medical professionals do not provide adequate guidelines for mothers, either. On the upside of the story, the medical professionals often encourage mothers to introduce solid foods, or add formula to feeding the infants without any reasonable medical background for this parenting decision, but indeed based on the pecuniary benefits the doctors, and other healthcare staff receive from selling a certain amount of artificial nutrition, such as formula, or baby foods. There is a lack of surveys of service users about the quality of aid at health institutions, and degree of implementation of the principles of extended breastfeeding, International Code. Breastfeeding not included in training programs for doctors and specialists, nurses and midwives, either at regional or national levels [11, pp. 1-10]. At the same time, what was of huge help to me as a first-time mom, is the law that requires all hospitals, especially the hospitals providing maternity care, to make a lactation consultant, nurse or a midwife available to provide family-friendly support and breastfeeding advice.

There is no surprise that the UNICEF is concerned with the breastfeeding rate in Ukraine, which is one of the lowest in the region [12, p. 1]. At the same time, the World Bank Data Center shows that the percentage of exclusively breastfed children under 6 months in Ukraine was 6%, and has doubled within the last years, whereas in the U.S.A. this number is 65%, 3,5 times higher than in Ukraine. Croatia, Rwanda, Chile, and Afghanistan have indicators higher than 80%. Sri Lanka, Cambodia, Malawi, Peru, Nepal, Burundi,

Uruguay, and North Korea have around 65% of exclusively breastfed babies below 6 months. Most African countries, Mongolia, and Georgia still have the indicators above 60% [13, p. 1].

The official website of the President of Ukraine lists the main legislative basis for protection of children's rights in Ukraine. Sadly, the list does not include a single act, either imperative or recommendatory, which would deal with the issues of infant feeding.

Governmental Regulation of Business-
 es: Breast Milk Substitutes Marketing

Coordination Council of UNICEF on "Support of Breastfeeding in Ukraine for years 2006-2010" program was prepared and presented for adoption by the Ministry of Health; but the governmental authority keeps delaying the implementation of the Resolution "On following the International Code of Marketing of Breastmilk Substitutes in health protection institutions" (further – the "Resolution", thus making the program inefficient per se [14, p. 44]. The International Code of Marketing of Breastmilk Substitutes (further – the "International Code"), in its turn, provides for the mechanisms for enforcement and prosecution of violations and a monitoring system that is independent of commercial vested interests, and for the maternity protection legislation that enables all working mothers to exclusively breastfeed their infants for six months and to continue thereafter. [15, pp. 1-24]. Well, we understand why the government might be delaying the implementation such code. The breast milk substitutes business are getting good profits from leaving this area of social life unregulated by the government, and make sure that the government does not pass any laws preventing them from getting the high stakes. After all, money talks, and business is business to them. The situation might be different in regards to their children, though.

While formula-oriented businesses like Hipp (produced by HIPPO) or Similac (produced by Abbott Laboratories) grow revenues from the sales of baby nutrition, Ukrainian government has so far been re-

luctant to implementation of more definite and stricter regulations for the like baby food producers. In fact, the government's failure to join the international community and become a member to the Resolution doom Ukraine to a lower level of safety of breast milk substitutes and total lack of education about them or about the benefits of breastfeeding, and to an almost unlimited poorly regulated content of the commercials regarding the formula-based products.

Therefore, due to the absence of legislation adequately addressing regulation of marketing of products for artificial infant feeding, or appropriate governmental programs aimed at increasing the social awareness and educating of health workers and health care facilities, the companies involved in the production or sales of breast milk substitutes, bottles, and other nursing substitutes in Ukraine take advantage of the ignorance of medical service providers, the general public, decision makers, and lack of awareness of the harmful influence of their incorrect marketing activity on breastfeeding. The absence of legal and social control allows such companies to aggressively implement marketing programs involving medical providers, retail sales outlets and the media. It is also sad to admit the position of retail outlets permitting advertising, activities of sales agents dealing directly with mothers and pregnant women, which are mostly caused by unawareness of the International Code provisions and commercial interest [15, p. 23].

This is particularly upsetting news in the European country with almost 46,000,000.00 people because, as shown above, breastfeeding is crucial to the children's health, and their further health and development throughout their lives. Meanwhile, the European countries, the USA, and some post-Soviet countries, such as Georgia, have programs at the governmental level aimed at promotion, protection, and support of breastfeeding.

Breastfeeding Laws and Programs:
 What Can We Do?

The author has analyzed international

breastfeeding regulations, and the breastfeeding laws of several European countries and the USA. With this in mind, she provides below a short outline of what the government of Ukraine can do to adopt the breastfeeding policy as the main one, protecting, advancing, and encouraging breastfeeding, which would be the key of the child nutrition.

Within the European Union the document called "Protection, Promotion and Support of Breastfeeding in Europe: a Blueprint for Action" (further – the "Document"), developed by a project co-funded by the Directorate General for Health and Consumer Protection of the European Commission, serves as the grounds for regulation of breastfeeding. The Document explicitly states that "promotion of breastfeeding is one of the most effective ways to improve the health of our children. It has also beneficial effects for mothers, families, the community, the health and social system, the environment, and the society in general", and further defines "the protection, promotion and support of breastfeeding" as the public priority. [16, p. 1-5]. The Document puts in line all the steps that the governments can take at the national and local levels to promote, encourage, and advance breastfeeding. The steps include, among others: (i) adoption and integration of the comprehensive national policy based on the Global Strategy on Infant and Young Child Feeding [17, pp. 1-46]; (ii) information, education, and communication (the so-called "IEC") programs; (iii) pre- and in-service training for all health worker groups; (iv) implementation of the International Code; (v) implementation of monitoring and evaluation practices of health and social services; (vi) conducting research to elucidate the effects of marketing practices. If the Ukrainian government joins the efforts envisaged in the Document at supporting breastfeeding, it will also help create a whole new niche of employment opportunities in the economy of the country. Baby nutritionists, doulas, and independent lactation consultants will be trained to provide special assistance, encouragement,

and guidance to mothers in breastfeeding. Moreover, breastfeeding pumps manufacturers and other breastfeeding-friendly producers will bring profits in the economy to substitute the loss from the shady and not always healthy formula and baby foods. The government could also implement additional taxes on the baby food producers to cover the governmental spending for the monitoring of the baby foods producing facilities. The system of strict fines should also be established, where the baby foods producers would be strictly liable for health damages to children, and liable for any violations of the provisions of the International Code.

As for the social programs aimed at raising awareness of society as to the breastfeeding issues, the government of Ukraine can follow the experience of some of the U.S. states.

For instance, the Code of Alaska allows a mother to breastfeed her child in any public or private location [18, p. 1]. Another statute in Alaska prohibit a municipality from enacting an ordinance that prohibits or restricts a woman breastfeeding a child in a public or private location where the woman and child are otherwise authorized to be. The law clarifies that lewd conduct, lewd touching, immoral conduct, indecent conduct, and similar terms do not include the act of a woman breastfeeding a child in a public or private location where the woman and child are otherwise authorized to be [19, p. 1]. Most U.S. states have similar provisions in their codes, or have special breastfeeding laws containing such provisions [20, p. 2].

The state of Arkansas helps the breastfeeding mothers get adapted to the working environment. Hence, if a mother has to go back to work after the maternity leave, she can still continue breastfeeding her child safely until the child meets the standard age when breastfeeding is not crucial, according to the international health standards, which is the age of two. The Arkansas Code requires an employer to provide reasonable unpaid break time each day to an employee who needs to express breast milk for her child and requires an employ-

er to make a reasonable effort to provide a private, secure and sanitary room or other location other than a toilet stall where an employee can express her breast milk [21, p. 1]. California, Colorado, Connecticut, Georgia, Hawaii, Illinois, Indiana, Maine, Minnesota, Mississippi, Montana, New Mexico, New York, North Dakota, Oklahoma, Oregon, Rhode Island, Tennessee, Texas, Vermont, Virginia, Washington and Wyoming have similar statutes [22, p. 2].

The State of California is probably one of the most advanced in terms of implementing breastfeed-friendly social programs to support breastfeeding mothers, and raise awareness of public in the area of breastfeeding. Thus, the California Code of Civil Procedure even takes care of the breastfeeding moms on the jury duty, and requires the Judicial Court to adopt a standardized jury summons for use, which must include a specific reference to the rules for breastfeeding mothers [23, p. 1]. Furthermore, the California Assembly Bill No. 1814, Chapter 226 (AB 1814) created the law and directs the Judicial Council to adopt a rule of court to allow the mother of a breastfed child to postpone jury duty for a period of up to one year and that after one year, jury duty may be further postponed upon written request by the mother. [24, p. 1]. The states of Connecticut, Idaho, Illinois, Iowa, Kansas, Kentucky, Michigan, Mississippi, Montana, Nebraska, Oklahoma, Oregon, South Dakota and Virginia also has this requirement in its statutes [25, p. 2].

The Department of Public Health of California is also required to include in its public service campaign the promotion of mothers breastfeeding their infants. Moreover, the department has to develop a training course of hospital policies and recommendations to promote exclusive breastfeeding. The Department of Public Health is also encouraged to expand the breastfeeding peer-counseling program. Illinois, Minnesota, Missouri, and Vermont have also implemented and encourage the development of various breastfeeding awareness education campaigns in society [26, p. 2].

Conclusion

As shown above, the health benefits of breastfeeding are numerous. Breastfeeding in itself prevents many diseases in a child, strengthens the child's immune system, creates a bond between the mother and the child, and helps raise the social welfare of the community overall. According to the international standards, the child should be breastfed until 6 months of age, and should be further breastfed with the introduction of solid foods until the age of 2 years. The government is directly responsible for raising breastfeeding awareness of the population, and keeping the businesses producing formula and artificial baby foods on the hook for violating the International Code, which needs to be implemented by the Parliament of Ukraine as soon as possible. As envisaged above, the government needs to adopt specific programs aimed at protection, promoting, and supporting breastfeeding in Ukraine in execution of its duty of care to the people of Ukraine as prescribed by the Ukrainian Constitution.

If Ukraine fails to provide for the healthy nutrition of its children, then who will?

Key words: breastfeeding, breast milk, formula feeding, artificial breastmilk substitutes, the WHO's International Code of Marketing of Breastmilk Substitutes, the children's right to breastfeeding, the government's duty of care for the health of children in Ukraine, Protection, Promotion and Support of Breastfeeding in Europe: a Blueprint for Action, the Global Strategy on Infant and Young Child Feeding.

This scholarly journal article is aimed at raising the social awareness in Ukraine to the benefits of breastfeeding children, the risks associated with the formula feeding, and the need for international marketing standards compliance of artificial infants' and toddlers' foods in Ukraine. The author is a Ukrainian lawyer and a U.S. licensed attorney, Master of Laws at Kyiv Shevchenko University IIR and

the University of Chicago Law School, and a women's rights activist with the firsthand experience in both countries. The article reviews the governmental duty of care for the health of children in Ukraine, and offers a governmental policy program as the foundation to launch the breastfeeding campaign in Ukraine based on the examples of the European Union countries and most states of the U.S.A. The qualitative research methodology delivered alarming results on the state of regulation of marketing of artificial baby foods in Ukraine, which is one of the few European countries not to comply with the WHO's International Code. The absence of breastfeeding laws, or regulations in Ukraine is surprising for a European country. The quantitative research methods also revealed that though many Ukrainians follow traditional beliefs, as soon as mothers tackle any difficulties with breastfeeding, they give up for formula. According to polls conducted by the author, breastfeeding-uneducated medical providers encourage such choices of theirs. One of the few credible sources available on the breastfeeding issues, and hence used for this research, are the UNICEF and World Bank web portals. Otherwise, there is little data on the breastfeeding and artificial baby foods in Ukraine. The intended audience of the article are decision-makers and mothers, above all, as well as general public in Ukraine.

Ця стаття для наукового журналу має на меті підвищення соціальної обізнаності в Україні щодо переваг грудного годування дітей, ризиків, пов'язаних із штучним вигодовуванням, та потреби погодження штучного дитячого харчування в Україні до міжнародних маркетингових стандартів. Автор статті – український юрист та американський адвокат, магістр права при КНУ ім. Т. Шевченка ІМВ та Університету Чикаго Школи Права, правознавець

жінок, яка має безпосередній досвід праці в обох країнах. Стаття розглядає обов'язок держави забезпечувати здоров'я дітей в Україні, а також пропонує державну програму як основу для запуску кампанії грудного годування в Україні на прикладах країн Європейського Союзу та більшості штатів США. Результати досліджень якісних показників щодо регулювання маркетингу штучного дитячого харчування не є втішними в Україні, яка є однією з небагатьох європейських держав, де порушується Міжнародний кодекс ВОЗ. Відсутність правової бази щодо грудного годування в Україні не є характерною для європейських реалій. Крім того, дослідження кількісних показників доводить, що хоча більшість українців і є прихильниками традицій, але як тільки у матерів виникають труднощі із грудним годуванням, вони відразу ж переходять на штучне вигодовування. Згідно з опитуваннями автора, багато медичних установ погано проінформовані про грудне годування та підтримують вибір матерів на користь штучного вигодовування. Існує лише невелика кількість ресурсів з достовірною інформацією про грудне годування, які і були використані під час проведення дослідження, – веб портали ЮНІСЕФ та Світового банку. Крім них, дані про грудне годування та штучне вигодовування в Україні практично відсутні. Цільова аудиторія статті – це, перш за все, державні органи, що приймають рішення, та матері, а також загальна громадськість в Україні.

Целью этой статьи для научного журнала является повышения уровня социальной осведомленности в Украине по вопросам кормления грудью, рисков, связанных с искусственным вскармливанием, и необходимости согласования искусственного детского питания в Украине с международными маркетинговыми стандартами. Автор статьи –

український юрист і американський адвокат, магістр права при КНУ ім. Т. Шевченка ІМВ і Університета Чикаго Школи Права, правозащитник жінок, у котрій єть неопосередкований опит роботи в обох країнах. Стаття проводить обзор обов'язковості державства забезпечувати здоров'я дітей в Україні, а також пропонує державственою програму в якості основи для запуску кампанії годлення грудью в Україні на примерах стран Європейського Союзу і більшості штатів США. Результати досліджень якостевих показателів касательно регулювання маркетингу штисственного детського годання неутешительні в Україні, котра являється однію із небагатьох європейських стран, де порушується Міжнародний кодекс ВОЗ. Відсутність юридическої бази касательно грудного годлення в Україні не характерно для європейських реалій. Крім того, дослідження кількесевних показателів доказують, що хоч більшості українців і являються сторонниками традицій, но как тільки у матерей виникають сложності с годленням грудью, они сразу же переходять на штисственное вскармлівание. Согласно опросам автора, многие медіцинские учреждения плохо проінформированы о годленні грудью і піддерживають вибор матерей в пользу штисственного вскармлівания. Существует лишь небольшое количество ресурсов с достоверной інформацією о годленні грудью, котрые і были использованы в данном исследовании, – веб порталы ЮНІСЕФ і Всемирного банка. Кроме них, данные о годленні грудью і штисственном вскармлівании в Україні практически отсутствуют. Целевая аудитория статьи – это, прежде всего, державственое органы, принимающие решения, і матери, а также широкая общественность в Україні.

Literature

1. Medela. Переваги грудного годлювання. [Electronic resource]. – Available at : <http://medela.ua/breastfeeding-benefits.html/>.
2. UNICEF Ukraine. Breast-feeding: a woman's happiness, and society's maturity test [Electronic resource]. – Available at : http://www.unicef.org/ukraine/real-lives_12917.html/.
3. National Conference of State Legislatures, NCSL. Research, Health, Breastfeeding State Laws [Electronic resource]. – Available at : <http://www.ncsl.org/research/health/breastfeeding-state-laws.aspx/>.
4. Sterken, Elisabeth, INFAC Canada. Risks of formula feeding: a brief annotated bibliography. November 2002. Second revision July 2006 [Electronic resource]. – Available at : <http://www.infactcanada.ca/Risksof-FormulaFeeding.pdf/>.
5. The World Health Organization, Fifty-Fourth World Health Assembly. Infant and young child nutrition. Agenda item 13.1. WHA54.2, May 18, 2001 [Electronic resource]. – Available at : http://apps.who.int/gb/archive/pdf_files/WHA54/ea54r2.pdf/ on November 11, 2013.
6. Ministry Of Healthcare of Ukraine. Press-release, news, and announcements : News. October 25, 2010 [Electronic resource]. – Available at : http://www.moz.gov.ua/ua/portal/pre_20101025_1.html/.
7. The Law on the Protection of Childhood. The official portal of the Parliament of Ukraine [Electronic resource]. – Available at : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2402-14/>.
8. The Constitution of Ukraine. The official portal of the President of Ukraine [Electronic resource]. – Available at : <http://www.president.gov.ua/en/content/constitution.html/>.
9. The Family Code of Ukraine. The official portal of the Parliament of Ukraine [Electronic resource]. – Available at : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/page3/>.
10. UNICEF Ukraine. Alternative report on the implementation of the United Nations Convention on the Rights of the Child in Ukraine. Prepared by Ukrainian NGOs. Kyiv, 2009 [Electronic resource]. – Available at : <http://www.unicef.org/ukraine/report-en-web.pdf/>.
11. International Baby Food Action Network. The Convention of the Rights of the Child. Report on the Situation of Infant and

Young Child Feeding in Ukraine. Session 56. January 2011. December 2010 [Electronic resource]. – Available at : http://www.ibfan.org/art/IBFAN-56_Ukraine2011.pdf/.

12. UNICEF Ukraine. Media Centre. Make Breastfeeding easier for mothers, says UNICEF. New York – Kiev, August 1, 2012 [Electronic resource]. – Available at : http://www.unicef.org/ukraine/media_20389.html/.

13. World Bank Data Center. Official website. Exclusive Breastfeeding (% of Children under 6 Months) [Electronic resource]. – Available at : <http://data.worldbank.org/indicator/SH.STA.BFED.ZS/countries/1W-FR-GB?display=default/>.

14. UNICEF Ukraine. Compliance with the International Code of marketing of breast-milk substitutes. According to the results of monitoring carried out using methodology developed by International Baby Food Action Network. Kyiv, 2004 [Electronic resource]. – Available at : [http://www.unicef.org/ukraine/ukraine_code_eng\(2\).pdf/](http://www.unicef.org/ukraine/ukraine_code_eng(2).pdf/).

15. The World Health Organization, International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes [Electronic resource]. – Available at : http://www.who.int/nutrition/publications/code_english.pdf/.

16. European Communities. Protection, Promotion and Support of Breastfeeding in Europe: a Blueprint for Action. The official website of the European Communities, European Union [Electronic resource]. – Available at : [http://ec.europa.eu/health/ph_projects/2002/promotion/\[p_promotion_2002_frep_18_en.pdf/](http://ec.europa.eu/health/ph_projects/2002/promotion/[p_promotion_2002_frep_18_en.pdf/).

17. The World Health Organization, Global Strategy on Infant and Young Child Feeding [Electronic resource]. – Available at : http://www.who.int/nutrition/topics/global_strategy/en/.

18. Alaska Code paragraph 22-1-13. 2006 Alaska Acts, Act 526. HB 351 [Electronic resource]. – Available at :

<http://www.legislature.state.al.us/codeofalabama/1975/22-1-13.htm/>.

19. Alaska Statute paragraphs 29.25.080 and 01.10.060 (1998). SB 297 [Electronic resource]. – Available at : <http://www.touchngo.com/lglcntr/akstats/Statutes/Title29/Chapter25/Section080.htm/> and : <http://www.touchngo.com/lglcntr/akstats/Statutes/Title01/Chapter10/Section060.htm/>.

20. National Conference of State Legislatures, NCSL. Research, Health, Breastfeeding State Laws [Electronic resource]. – Available at : <http://www.ncsl.org/research/health/breastfeeding-state-laws.aspx/>.

21. Arkansas Code paragraph 11-5-116 (2009). 2009 Arkansas Acts, Act 621. HB 1552 [Electronic resource]. – Available at : <http://www.lexisnexis.com/hottopics/arkcode/Default.asp/>.

22. National Conference of State Legislatures, NCSL. Research, Health, Breastfeeding State Laws [Electronic resource]. – Available at : <http://www.ncsl.org/research/health/breastfeeding-state-laws.aspx/>.

23. California Code of Civil Procedure paragraph 210.5 (2000) [Electronic resource]. – Available at : <http://www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/displaycode?section=ccp&group=00001-01000&file=190-237/>.

24. California Assembly Bill No. 1814. 2000 California Statutes, Chapter 226 (AB 1814) [Electronic resource]. – Available at : <http://www.ncsl.org/research/health/breastfeeding-state-laws.aspx/>.

25. National Conference of State Legislatures, NCSL. Research, Health, Breastfeeding State Laws [Electronic resource]. – Available at : <http://www.ncsl.org/research/health/breastfeeding-state-laws.aspx/>.

26. Health and Safety Code of California. Section 1257.9. 2007 Chapter 460, SB 22 [Electronic resource]. – Available at : <http://www.leginfo.ca.gov/cgi-bin/displaycode?section=hsc&group=01001-02000&file=1250-1264/>.

O. Rybak,
Postgraduate student,
Department of Justice, Law Faculty
Kiev National Taras Shevchenko University

LETTER OF REQUEST IN CROSS-BORDER LEGAL RELATIONS IN THE CIVIL PROCEEDING

Introduction. The current development of integration processes gives rise to the phenomenon of migration. This also requires refinements of law, particularly of the legal institutions of international civil procedure, including the Institute of international legal assistance in civil matters and judicial assistance. There must be certain tools and techniques for the aforementioned institutions to operate. One of them is a Letter of Request.

It follows that the improvement of a Letter of Request institute in the international civil proceeding including its theoretical definition arises as a very important issue.

Research level. This issue has not been well investigated in the procedural literature but some aspects have become the subject of research of both Ukrainian and foreign scholars: Haimo Schack, Jametti Greiner, Harmut Linkel, Wolfgang Hau, S. Fursa, O. Hrabovska and others.

The article's purpose is to analyze current issues of the institute of the Letter of request in the international civil procedure for their theoretical and practical importance.

Body. The requesting authority and the requested authority are the main parts in the legal proceedings arising concerning transmission of the Letter of Request to execute some procedural actions. There are different ways of transmitting the Letter of Request but ultimately their main point is to ensure that the authorized authority (court) will effectuate the request of the foreign assistance and other parts will be involved

in the process of sending or it won't, if the direct way of communication is used. These relations have a cross-border character.

Due to the Letter of Request the court can file (directly, through central judicial authority or by using other ways of transmitting of the letter of request) a request for legal assistance (service of documents, obtaining evidence abroad and others) to a foreign state, as the request ordered by the authorities have procedural appointing – a Letter of request is a document which has an established procedural form. On the one hand, the appeal to the institute of a Letter of Request gives the possibility of obtaining documents abroad and execution of other proceeding actions in the trial, on the other hand, if we consider ways of its transmission, the requirements for the Letter of Request official registration and especially its execution are really very cumbersome. It means that one of the important conditions of a court referring to the institute of the international legal assistance is that kind of necessity and emergency that makes it impossible for the court to view the case without transmitting the Letter of Request in civil cases for obtaining evidence abroad, testimony and for other purpose.

Institute of the Letter of Request in the international civil proceeding is the body of legal regulations governing the peculiarity of the procedural execution, transmission and effectuation of the Letter of Request as a document with statutory form.

Institute of the international legal assistance, including judicial assistance in cases complicated by foreign element is the body of laws governing legal relations arising between the requesting authority and the requested authority, but other entities (Ministry of Justice, diplomatic and consular agents and/or others) the matter of which is the carrying out the action specified in the request of the foreign assistance (the Letter of Request) can also participate in the process of sending and execution of the Letter of Request.

Thereby the main distinguishing features of this civil proceeding's institution are:

- Particularity of the legal parties and legal relations arising with the participation of these foreign parties;
- The cross-border legal relations have a procedural character;
- The legal relationship may arise directly between the courts or with the intermediation of other entities;
- The execution of the Letter of Request has special features.

Concerning the execution of a letter of request the following consequences may occur:

- Decision to enforce a letter of request and its execution without delay;
- Execution of a letter of request only in the part that satisfies both with the national laws and international requirements (in the part that does not violate the sovereignty, public policy of the state, etc.);
- Refusal to enforce the request in its entirety due to some statutory obstacles (Article 12 of the Hague Convention on obtaining evidence abroad in civil or commercial matters on 18.03.1970);
- Failure to perform and to redirect of the letter of request to the competent authority which will execute this request (Article 6 of the Hague Convention on obtaining evidence abroad in civil or commercial matters from 03.18.1970 established the below mentioned rule: "If the authority to whom a Letter of Request has been transmitted is not competent

to execute it, the Letter shall be sent forthwith to the authority in the same State which is competent to execute it in accordance with the provisions of its own law") [1].

But beyond that, there are conditions for sending a letter of request by a court to a foreign court or another competent authority, such as the condition specified in Part 1 of Article 415 of the Civil Procedural Code of Ukraine [2]:

"If the court needs to submit documents, obtain evidence abroad or execute some procedural actions in another State during of the proceedings, then the court may apply with the relevant letter of request to the foreign court or other authorized authority of a foreign state".

Consequently, the condition for using a letter of request is the apparent present circumstances under which, for the follow-up trial, the court must apply to the foreign court; otherwise it is impossible to adjudicate in a civil case.

These features and exactly the channels of transmission of the Letter of Request between judicial authorities were being formed for a long period of time.

Amongst the historical stages of development of the legislation dealing with ways of sending and execution of the Letter of Request the following stages (in accordance with the international conventions) can be distinguished:

1) The first historical stage dates from 1954. The Hague Convention on Civil Procedure was adopted, where the legal rules providing the diplomatic way of transmitting documents between states were consolidated [3]. Thereafter, the first historical way of transmission of the letter of request was the diplomatic one, which was established in the international convention and which was used in the Soviet Union. Joining the Hague Convention in 1954 the Soviet Union stated in the note from 17 September 1966 that the judicial documents of foreign authorities which are intended for service to persons who have residence in the USSR and the letters of request

of abovementioned authorities should be transmitted via diplomatic pipelines through the USSR Ministry of Foreign Affairs for execution in the USSR;

2) In 1965, there was an adoption of the Hague Convention on the Service abroad of Judicial and Extrajudicial Documents in Civil or Commercial Matters from 11.15.1965, where Article 9 states that each contracting State can additionally use consular channels to transmit documents to the authorities of another Contracting State which are defined by the latter for this purpose [4]. Each State can use diplomatic channels if it is required by the exceptional circumstances with the same purpose.

3) 1970 – the adoption of the Hague Convention on Obtaining Evidence Abroad in Civil or Commercial Matters, where it is affirmed that letters of request are sent via the central judiciary authorities.

4) 1992 – The Agreement on the Settlement of Disputes related to business activities was adopted on 03.20.1992 [5]. The Article 5 states that the providing the legal assistance to courts and other competent authorities of member-states of CIS (*The Commonwealth of Independent States*) are directly related to each other (*the direct way of transmitting documents*).

Between Member states of the EU European Union are used also these legislation:

– Regulation (EC) No 1393/2007 of the European Parliament and of the Council of 13 November 2007 on the service in the Member States of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters (service of documents)

– Council Regulation (EC) No 1206/2001 of 28 May 2001 on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or commercial matters.

Comparing the Ukrainian and an EU legislative regulation in matter of the term for execution of letter of request it should be noted that there are some

differences. Letter of request should be executed expeditiously. And the general term for execution of the letter of request is 90 days (be executed within 90 days) (Article 10, Council Regulation (EC) No 1206/2001 of 28 May 2001 on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or commercial matters) [6]. In the Ukrainian legislation this is clearly defined in the Instruction on the procedure for the implementation of international agreements on legal assistance in civil cases concerning service of documents, obtaining evidence and the recognition and enforcement of judgments of 27.06.2008 № 1092/5/54, where states the general rule, i.e. the letter of request should be executed without delay, within one month from the date of its receipt (Section 3.10) [7].

We can distinguish these two types of the a letter of request:

- regarding the issue of evidence, for example obtaining evidence abroad;
- relating to the person, for example obtaining testimony from persons outside the country in which the case is pending by use of depositions.

Accordingly to German rules, in the article 6 Rules of legal assistance in civil matters is denoted these ways of transmission (*Rechtshilfeordnung für Zivilsachen* (ZRHO) [8]:

- 1) the direct way – between the authorities of the requesting and the requested State;
- 2) the consular way;
- 3) the Ministry way, in which requests sends through the Department of Justice of the requesting and the requested State;
- 4) the diplomatic way.

There are also all these types of legal relationships in the Ukrainian legislation. But in theory the third type calls a mixed way of transmission letter of request that also means that letter of request can be send through central justice authority.

We presume that the matter of securing evidence only after filing a claim

by a plaintiff must also be comprised to the types of the international judicial assistance in civil cases where a letter of request is used as a means of legal assistance. If the persons involved in the case consider that the submission of required evidence is impossible or they have difficulty in submitting the evidence, they are entitled to file the statement on securing these evidences. If the evidence is abroad, the court sends this court a letter of request in which a request to obtain evidence and taking measures for securing evidence abroad are specified.

Getting, discovery and examination of evidence are just several types of evidence but other types of evidence should be included in the amount of legal assistance as well:

- Examination of witnesses;
- The appointment of judicial examination;
- Other ways to secure evidence.

Taking measures to secure evidence before the filing of a claim by the plaintiff in civil matters, complicated by foreign element where appealing to the institution of the letter of request is necessary becomes impossible for all practical purposes.

Consequently, the legal assistance may also be granted regarding the effectuation of the special rights (changing the subject or the cause of a claim etc.) and the rights assuring legal protection in the broad sense (securing evidence etc.) of the plaintiff and the defendant. Thus a letter of request can be used not only for service of a copy of the claim together with copies enclosed to it but this instrument can also be used for further notification of the defendant and the plaintiff of the changes occurring during the proceeding.

Conclusions

Based on the above-mentioned points the following conclusions can be drawn:

- We can distinguish two basic historical stages of development and implementation of a letter of request, which were established in international conven-

tions between EU countries members and not and between countries members of the Commonwealth of Independent States;

- At the request of the parties the court may seek foreign assistance by means of a letter of request which is transmitted to the foreign authority;

- The legal assistance in civil cases the execution of which is made by using a letter of request should also be given in the issues of recognition and enforcement of a settlement agreement, as well as providing the implementation of special rights of the parties in civil proceedings and taking actions to secure evidence after filing a claim; before filing a claim only such kind of international legal assistance as the recognition and enforcement of court rulings to secure evidence may be provided.

- Sending letters of request to the court of a foreign state is the ground for granting international legal assistance, including the judiciary assistance, and the condition for its granting is apparent present circumstances in the cases with foreign element that make it impossible to adjudicate in a case without seeking foreign legal assistance (this condition is established in national and foreign legislations).

Key words: Letter of Request, cross-border legal relations, the principle of competition, the agreement of lawsuit, the methods for conservation of evidence, special rights of the plaintiff and the defendant, the reasons and conditions of application of a Letter of Request.

The urgent issues of the Letter of request to the foreign court in theoretical and practical contemplation are dealt with. The new types of legal assistance which includes the recognition and enforcement of the agreement of a lawsuit, judgment on conservation of evidence as well as the reasons and conditions of application of the Letter of Request to the foreign court are analyzed in the article.

У статті досліджуються актуальні питання доручення суду іноземної держави з точки зору аналізу їх теоретичного та практичного значення. Аналізуються такі питання, як підстави та умови звернення із судовим дорученням до суду іноземної держави та нові види правової допомоги, зокрема, визнання та виконання мирової угоди, ухвали щодо забезпечення доказів.

В статье исследуются актуальные вопросы поручения суда иностранного государства с точки зрения анализа их теоретического и практического значения. Анализируются такие вопросы, как условия обращения с судебным поручением в суд иностранного государства и новые виды правовой помощи, в частности, признания и исполнения мирового соглашения, постановления по обеспечению доказательств и осуждения.

Literature

1. Hague Convention on Obtaining Evidence Abroad in Civil or Commercial Matters (Concluded 18 March 1970) [Electronic resource]. – Available at : http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=82.

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. №1628-IV (із змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–42. – Ст. 492.

3. Hague Convention on civil procedure (concluded 1 March 1954) [Electronic resource]. – Available at : http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=33.

4. Hague Convention on the Service abroad of Judicial and Extrajudicial Documents in Civil or Commercial Matters (Concluded 15 November 1965) [Electronic resource]. – Available at : http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.pdf&cid=17.

5. Угода про порядок вирішення спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності від 20.03.1992 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 12. – Ст. 587.

6. Council Regulation (EC) No 1206/2001 of 28 May 2001 on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or commercial matters [Electronic resource]. – Available at : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:32001R1206>.

7. Про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень : інструкція від 27.06.2008 року [Electronic resource]. – Available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0573-08/card6#Public>.

8. Rechtshilfeordnung für Zivilsachen (ZRHO) vom 19. Oktober 1956 befassten Behörden die vom 15. März 2012 an geltende Fassung der Allgemeinen Einführung in die Rechtshilfeordnung für Zivilsachen und des Allgemeinen Teils bekannt [Electronic resource]. – Available at : http://www.datenbanken.justiz.nrw.de/pls/jmi/ir_par_list?v_nr=1&v_ver=&b_nr=11&b_ver=&bez_id=3.

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Х. Бехруз,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права ЄС та порівняльного правознавства
Національного університету «Одеська юридична академія»

**ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ
ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ**

Питання цивілізаційного вибору є для України ключовим та актуальним із точки зору її незалежності, територіальної цілісності та суверенітету. Опинившись історично на роздоріжжі європейської та азійської цивілізацій, вона була протягом свого існування об'єктом обопільного впливу. Це стосується не тільки стабільних факторів культури, менталітету, психології, а й таких релятивно «мобільних» факторів, як ідеологія, політика, держава й право. Тенденціям останніх двох десятиліть, що з'явилися після набуття Україною незалежності, інтеграційно-правовим аспектам подальшого розвитку України було присвячено круглий стіл «Правові проблеми цивілізаційного вибору України», що відбувся 28 листопада 2014 р. з нагоди 10-річчя кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія».

У роботі круглого столу взяли участь професори, доценти, молоді вчені й аспіранти провідних вищих навчальних закладів та установ, зокрема Білоруського державного університету, Національного університету «Києво-Могилянська академія», Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова, Одеської національної морської академії, Одеської національної академії харчових технологій, Національного університету «Одеська юридична академія» та ін. Обговорення проходило

за такими напрямками: цивілізаційний вибір України; міжнародно-правовий досвід і практика правового розвитку суверенних держав; правові аспекти європейської інтеграції; право Ради Європи та захист загальноєвропейських цінностей; порівняльно-правовий аспект, загальнотеоретичні конструкції й історичний досвід цивілізаційного вибору України. У межах цих напрямів робота круглого столу була поділена на дві частини: міжнародно-правовий та порівняльно-правовий аспекти цивілізаційного вибору України.

Перша частина доповідей стосувалась міжнародно-правового досвіду й практики правового розвитку суверенних держав, правових аспектів європейської інтеграції, права Ради Європи та захисту загальноєвропейських цінностей. Основними доповідачами були завідувач кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор О.К. Вишняков; професор кафедри галузевих правових наук Національного університету «Києво-Могилянська академія», доктор юридичних наук Р.А. Петров; завідувач кафедри адміністративного та кримінального права Одеської національної морської академії, доктор юридичних наук, професор Б.В. Бабін; завідувач кафедри економіки промисловості Одеської національної академії харчових технологій, доктор економічних наук, професор О.І. Павлов; завід-

увач кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства Міжнародного гуманітарного університету, доктор юридичних наук, доцент Т.О. Анцупова. Доповіді переважно були присвячені характеристиці нового міжнародного договору України – Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (далі – Угода). У межах цієї теми було охарактеризовано порядок введення Угоди в дію, умови й обсяг застосування Угоди на тимчасовій та постійній основі, порядок тимчасової дії режиму автономних торговельних преференцій, інші умови й застереження, особливості та перспективи застосування. Було викладено різні точки зору стосовно місця та значення Угоди в правовій системі України, а також передбачено наслідків дії Угоди для розвитку окремих господарських сегментів, зокрема національної морської індустрії.

Окремо варто відзначити доповіді, які стосувалися права Ради Європи та захисту загальноєвропейських цінностей. У них йшлося про безпосередній вплив європейських цінностей і досягнень європейської цивілізації на політичний та правовий розвиток нашої держави. Так, у доповіді Т.О. Анцупової «Внесок Ради Європи у поширення та захист загальноєвропейських цінностей» зазначалося, що всі європейські країни характеризуються змішуванням культур, релігій, традицій і мов та найчастіше є домом для різних груп населення. «Мозаїка ідентичності» розвивалася впродовж всієї їх історії й внесла суттєвий внесок у формування їх національної ідентичності. Проте населення Європи завжди, навіть за глибоких міжетнічних і міждержавних розбіжностей, мало загальне відчуття приналежності до однієї цивілізації. Пошуки європейської ідентичності є темою, яка нині активно обговорюється в межах Ради Європи. У результаті діяльності цієї організації утвердилися основоположні принципи демократії, верховенства права й захисту прав людини, які є одночасно генеральними напрямками співробітництва держав-членів Ради

Європи. Поряд із загальними принципами права й основними принципами міжнародного публічного права їх слід вважати ідейними засадами й цінностями, які є ядром системи права Ради Європи та які поширюють свою дію рівною мірою на матеріальну й процесуальну його складові.

Друга частина доповідей стосувалася досліджень порівняльно-правового аспекту, загальнотеоретичних конструкцій та історичного досвіду цивілізаційного вибору України. З доповідями виступили завідувач кафедри теорії держави і права Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії правових наук України Ю.М. Оборотов; професор кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор Х.Н. Бехруз; професор кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор М.А. Дамірлі.

У своїй доповіді «Український місцерозвиток в прикордонній (євразійській) цивілізації як основа правового розвитку» Ю.М. Оборотов зазначив, що визнання плюралізму цивілізацій у сучасному світі багато в чому визначає їх поділ на західну й східну. Тим часом на їх межі існують прикордонні цивілізації, зокрема євразійська цивілізація (православна, слов'янська). Найважливішою підставою цивілізаційної приналежності є місцерозвиток. Зокрема, український місцерозвиток пов'язаний із постійним діалогом між західною й східною цивілізацією. Як не можна змінити місцерозвиток України, так і неможливо перейти з однієї цивілізації в іншу. Отже, на думку Ю.М. Оборотова, необхідно зберігати цілісність у межах прикордонної цивілізації, а отже, і правовий менталітет, правові традиції, особливості правової культури.

Доповідь М.А. Дамірлі була присвячена порівняльному правознавству та проблемі самоідентифікації національних правових систем. Доповідач розкрив деякі теоретичні проблеми (поняття, особливості тощо) самоідентифікації національних правових систем, розглянув питання про те, що є підставою вирішення проблем самоідентифікації національних правових систем у межах порівняльно-правової науки і яким при цьому є методологічний інструментарій пізнання. На думку вченого, таким інструментом є «case-study» порівняння. Детально зупиняючись на особливостях цього виду порівняння, доповідач надав аналіз його можливостей і меж, переваг та недоліків.

Значенню геополітичного чинника для міжнародно-правового регулювання військових конфліктів присвятив

свою доповідь Х.Н. Бехруз. Основною тезою доповіді стало те, що в наш час змінюється конфігурація регіонів і міжрегіональних просторів, із карти світу зникають цілі держави, з'являються нові національні й регіональні центри. Кожна держава різною мірою має свої інтереси на міжнародній арені. Проте дослідження політичних процесів безпосередньо пов'язане з територією, на якій вони проходять, і будь-яке узагальнення вимагає конкретного аналізу. Під час аналізу визначення сили на світовій арені, як правило, враховуються співвідношення між політичними суб'єктами сили, або державами. Оскільки ці політичні одиниці визначаються територією, а відносини між ними зумовлюються також просторовими відносинами, географічний чинник відіграє тут істотну роль.

КРИТИКА І БІБЛІОГРАФІЯ**Л. Корчевна,**доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри конституційного права та правосуддя
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова**О. Прієшкіна,**доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного права та правосуддя
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова**АКТУАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ
ВИБОРЧОЇ ІНЖЕНЕРІЇ В УКРАЇНІ¹**

Вибори є центральним елементом політичного процесу та визначальною характеристикою участі громадян у політичному житті демократичних країн. Вони дають змогу народу формувати владу та здійснювати контроль за виконанням її функцій, проте за умови належного конституційно-правового забезпечення їх демократичності. Відомо, що результати голосування, представництво певних політичних сил в органах публічної влади, а відповідно, і напрям державної політики залежать не лише від ідеологічних орієнтацій та уподобань виборців, а й від обраного типу виборчої системи, правових технологій організації та проведення виборчого процесу.

Враховуючи, з одного боку, відсутність у вітчизняній науці розвиненої теорії виборчої інженерії, а з іншого – непрогнозований, політично обумовлений характер правотворчої діяльності з регламентації виборчої сфери, рецензована робота М.В. Афанасьєвої «Виборча інженерія в Україні» є актуальним і важливим етапом у розвитку науки конституційного права, спрямованим на нетрадиційне вирішення теоретичних і практичних завдань.

Представлена монографія є комплексним дослідженням сутності та змісту виборчої інженерії в Україні, ґрунтовною розробкою її теоретичних і методологічних засад, а також конституційно-правового забезпечення практики застосування. Автор відійшла від опису інституту виборів та здійснила аналіз діяльності з конституційно-правового конструювання виборчої системи й правових технологій виборчого процесу, вдало використавши для цього міждисциплінарний соціоінженерний підхід.

Монографія М.В. Афанасьєвої «Виборча інженерія в Україні» складається з передмови, чотирьох логічно структурованих розділів і десяти підрозділів, насичених ілюстративним матеріалом, що посилює репрезентативність авторського підходу, висновків, списку використаної літератури з 547 джерел і додатків. Таку структуру роботи вважаємо оптимальною, вона дозволила всебічно й послідовно розкрити зміст основних проблем, що виникають під час пізнання та застосування виборчої інженерії, допомагає кращому сприйняттю складного наукового матеріалу.

¹ Рецензія на монографію Афанасьєвої М. В. «Виборча інженерія в Україні» – Одеса : Юридична література, 2014. – 384 с.

Перший розділ монографії «Гносеологічні витoki і теоретико-методологічні засади виборчої інженерії» розкриває дуалістичну природу виборчої інженерії. З одного боку, це цілеспрямована науково та прагматично обґрунтована діяльність із конституційно-правового конструювання виборчої системи й правових технологій виборчого процесу з метою отримання заданого політико-правового результату, що зазнає активного суб'єктивного впливу, а з іншого – врахування закономірностей розвитку виборчої сфери, детермінованих об'єктивними соціальними, політичними, економічними, правовими, ідеологічними умовами.

Обраний автором для пізнання й перетворення політико-правової сфери соціоінженерний підхід слушно визначається як теоретико-методологічна установка на застосування наукових знань та емпіричних даних і практичного досвіду в процесі цілепокладання, прогнозування, конструювання параметрів виборчої системи, процесу оцінки їх результативності з точки зору оптимізації та підвищення ефективності.

Другий розділ роботи «Конституційно-правова характеристика технології виборчої інженерії» розкриває виборчу інженерію як стратегічно осмислену діяльність, засновану на певній системі цілей, орієнтирів, критеріїв, що відображають сутнісно-змістовні конституційно-правові характеристики майбутньої виборчої системи й процесу, яка розкривається через технологічні складові: телеологічну («ціль»), конструктивну («засіб»), прогностичну й результативну («результат»), які тісно взаємодіють між собою та доповнюють одна одну.

У монографії зроблено в цілому вдалу спробу проаналізувати процес розробки виборчого законодавства з точки зору соціоінженерного підходу, який за такого стану справ ґрунтується на можливості внесення усвідомлених і запланованих змін виборчої системи й процесу, що потребує обґрунтування цілей суб'єкта конституційно-правового

конструювання, з точки зору їх реалізованості, вивчення факторів, які впливають на стан виборчої сфери сьогодні, правильне виокремлення тенденцій її розвитку, визначення оптимальних і дієвих правових засобів перетворення виборчої системи та процесу, а також на оцінку ефективності отриманих результатів.

У третьому розділі монографії «Конституційно-правове конструювання виборчої системи» автором аргументовано хибність традиційного підходу до розуміння виборчої системи в широкому й вузькому сенсах. Також охарактеризовано виборчу систему як таку, що забезпечує реалізацію виборчих прав громадян, формування владних виборчих органів та певний тип організації публічної влади через сукупність відносно самостійних, проте взаємозумовлених і взаємодіючих у межах виборчого процесу правових технологій (балотування кандидатів на виборні посади, голосування виборців, встановлення результату виборів).

У роботі проілюстровано процес конституційно-правового конструювання виборчої системи на прикладі технології розподілу представницьких мандатів, підтверджений шляхом моделювання результатів виборів на підставі офіційних даних п'яти загальнонаціональних і двох регіональних виборчих процесів в Україні із застосуванням квот Друпа, Гогенбаха-Бішоффа, Імперіалі та Хейра, із застосуванням правил вторинного розподілу представницьких мандатів (найбільших залишків, найменшого середнього, найбільшого середнього, середнього арифметичного, середнього геометричного, середнього гармонійного), а також із використанням методів дільників (д'Ондта, Сент-Лагю, модифікованого методу Сент-Лагю, «датського» методу, методу дільників Імперіалі), викладених у 35 додатках.

Останній, четвертий, розділ присвячено проблемі співвідношення виборчої інженерії та зловживань повноваженнями владного характеру. Зокрема,

